Gemeente Leeuwarden

Nota dierenwelzijn



Inhoud

1. Inleiding 4

2. Onze visie op dierenwelzijn 6

3. Wet- en regelgeving 8

4. Gehouden dieren 10

5. Vrijlevende dieren 15

6. Dieren in nood 23

7. Communicatie en educatie 25

8. Financiën 26

1. Inleiding

Dieren horen bij onze samenleving. Waar mensen leven, zijn dieren en veel mensen beschouwen een huisdier zelfs als een volwaardig gezinslid. Daarom verdienen ze onze zorg en aandacht. Niet alleen onze huisdieren, maar ook de vrijlevende dieren om ons heen. Het goed behandelen van dieren is een teken van beschaving.

Gemeenten spelen een belangrijke rol

Hoewel gemeenten niet overal invloed op hebben, spelen zij een belangrijke rol op het gebied van dierenwelzijn. Wettelijk gezien zijn gemeenten op een aantal punten (mede) verantwoordelijk voor de dieren binnen hun grenzen. Daarnaast kan zij met gerichte keuzes in haar beleid en beheer het welzijn van dieren beïnvloeden. Daarom is het belangrijk dat de gemeente aandacht besteedt aan dierenwelzijn en dierenwelzijnsbeleid heeft waarmee zij uitgangspunten heeft vastgelegd.

Al langer aandacht voor dierenwelzijn

Binnen de gemeente Leeuwarden staat dierenwelzijn al langer op de politieke en ambtelijke agenda. De ambitie is te allen tijde om de basis op orde te hebben. Hieronder vallen bijvoorbeeld de wettelijke verantwoordelijkheden zoals het opvangen van zwerfdieren en het beschermen van vrijlevende dieren tijdens beheer en ruimtelijke ontwikkeling. Daarnaast is ruimte geboden aan aanvullende maatregelen. Denk bijvoorbeeld aan het verbod op chemische bestrijdingsmiddelen bij onkruidbestrijding, het stimuleren van natuurinclusief bouwen, het aanleggen van faunavoorzieningen zoals wildtunnels, vogelhuisjes, broeihopen, ecohopen en insectenhotels, het creëren van bloemrijke gebieden voor insecten, het realiseren van weidevogelbiotopen zoals polder de Waard, het aanleggen van hondenlosloopgebieden en het instellen van vuurwerkvrije zones. Recent werd nog een vleermuisgrot geopend en werden nestmanden geplaatst voor ransuilen. In 2018 is de gemeente Leeuwarden door Stichting Dierenlot uitgeroepen tot Diervriendelijkste gemeente. In 2022 stond Leeuwarden in de top 10 van meest hond-vriendelijke gemeenten.

Doel van deze nota

Inspanningen vloeiden tot nu toe vooral voort uit wettelijke verplichtingen, verschillende samenwerkingen, convenanten, intentieverklaringen en pacts met betrokken partijen en bewoners. Echter, een eenduidig en inzichtelijk beleidsstuk met expliciete doelstellingen en middelen dat sturing kon geven ontbrak. De voorliggende nota dierenwelzijn geeft invulling aan die behoefte.

Aanvullende maatregelen

Deze nota beschrijft de bestaande werkwijze. Daarnaast zijn ook een aantal mogelijkheden benoemd om het dierenwelzijnsbeleid te intensiveren. Omdat deze nog niet financieel zijn vertaald in de begroting, worden deze in de tekst apart aangeduid met behulp van een gekleurd kader en worden ze in het financiële hoofdstuk apart benoemd.

Proces en participatie

Deze nota is tot stand gekomen dankzij de actieve inbreng van diverse ambtenaren binnen de gemeente Leeuwarden, ambtenaren van andere gemeenten en verschillende dierenwelzijnsinstanties zoals opvangcentra, dierenambulances en dierenartsen.

Samenhang met beleidskader en uitvoeringsprogramma biodiversiteit

In de vastgestelde omgevingsvisie van gemeente Leeuwarden (Vergroenen, Verbinden, Verwaarden, 22-12-2021) is de ambitie vastgelegd om een leefbare gemeente te zijn voor mens, dier en plant in een omgeving die bevorderlijk is voor biodiversiteitsherstel, klimaatadaptatie en gezond leven. Het nog vast te stellen Beleidskader Biodiversiteit en Uitvoeringsagenda Biodiversiteit, beiden onderdeel van het Programma Volhoudbaar, vertalen ambities naar concrete uitgangspunten, doelstellingen en inspanningen. Door de kwaliteit en kwantiteit van groenblauwe structuren te verbeteren en als uitgangspunt te nemen voor het inrichten en beheren van de leefomgeving, wordt het welzijn en de overlevingskansen van vrijlevende dieren gestimuleerd. Door middel van natuureducatie wordt tevens bij toekomstige generaties bewustzijn, kennis en verantwoordelijkheid meegegeven.
De voorliggende nota hangt samen met het beleidskader en bijbehorende uitvoeringsagenda Biodiversiteit doordat deze een verdere detaillering van inspanningen voor het borgen van het welzijn van vrijlevende dieren bevat.

Leeswijzer

Deze nota is opgebouwd uit verschillende onderdelen.
In H2 wordt beschreven wat de gemeente Leeuwarden verstaat onder dierenwelzijn. Deze interpretatie gecombineerd met een aantal afwegingen leidt tot verschillende uitgangspunten die de gemeente hanteert bij de vormgeving van haar beleid.
Waar aan de ene kant wettelijke regels invloed uitoefenen op de inhoud van het dierenwelzijnsbeleid, kunnen aan de andere kant aanvullende ambities leiden tot lokale regelgeving. Een beknopt overzicht van zowel wettelijke als lokale regelgeving is terug te vinden in H3.
Hoofdstukken 4 t/m 7 zijn uitwerkingen van gemeentelijk beleid waarmee we het dierenwelzijn binnen de gemeente Leeuwarden trachten te stimuleren en te borgen.
Een overzicht van de kosten die hiermee gepaard gaan, is terug te vinden in H8.

In deze nota wordt steeds aangegeven of de gemeente iets zelf kan regelen (cirkel van controle), hier samen met partners invloed op heeft (cirkel van invloed) of dat we als gemeente afhankelijk zijn van anderen (cirkel van betrokkenheid) (figuur 1).

Figuur 1: Op welke wijze kun je doelstellingen verwezenlijken



Cirkel van controle: we kunnen dit als gemeente zelf regelen.

Cirkel van invloed: we kunnen hier samen met partners invloed op uitoefenen.

Cirkel van betrokkenheid: we zijn afhankelijk van anderen, maar kunnen wel lobbyen.

2. Onze visie op dierenwelzijn



Dierenwelzijn volgens de gemeente Leeuwarden

Er zijn verschillende opvattingen van wat dierenwelzijn wel of niet is. Gemene deler is dat het dier en de kwaliteit van zijn leven centraal zou moeten staan.

De gemeente Leeuwarden erkent dat een dier een wezen is met gevoel dat pijn en plezier kan ervaren *(intrinsieke waarde)* en ziet de volgende aspecten als wezenlijk onderdeel van dierenwelzijn:

- dieren hebben toegang tot een gezonde leefomgeving met schoon water en voldoende voedsel;
- dieren leven in een leefomgeving, waarbinnen het natuurlijke gedrag gewaarborgd kan worden;
- dieren hebben geen onnodige pijn, verwondingen en/of ziekten;
- dieren hebben zo min mogelijk angst en stress;
- dieren hebben voldoende ruimte, goede voorzieningen en, indien mogelijk, gezelschap van soortgenoten.

Context en afwegingskader

Contact met dieren kan voor de mens bijdragen aan lichamelijke en geestelijke gezondheid. We zien dat veel dierhouders, beoefenaren en andere betrokkenen hun mens-dieractiviteit koesteren en soms een innige band onderhouden met het dier. Een intensieve, liefdevolle relatie met een dier is echter geen garantie voor goed dierenwelzijn. Het gaat wringen bij situaties waarin de activiteit negatieve gevolgen heeft voor het welzijn van het dier, maar ook andere belangen van de mens in het spel zijn. In deze gevallen zal het beleid van de gemeente het welzijn van het dier zwaar laten meewegen.

Dierenwelzijn gaat over gehouden dieren, maar ook over vrijlevende dieren. Natuurlijk leven zij in een andere omgeving, waardoor een ander type maatregelen belangrijk is voor hun welzijn. Die andere omgeving zorgt ervoor dat we anders kijken naar bepaalde aspecten van het dierenwelzijn. In de natuur komt immers honger, dorst en ziekte voor op een manier die we bij gehouden dieren willen voorkomen.



De gemeente kan en wil niet alles regelen. Bij keuzes in maatregelen en middelen wordt allereerst beoordeeld in hoeverre deze daadwerkelijk het welzijn van de doelsoort stimuleert. Vervolgens worden de mate van invloed, de juridische houdbaarheid, de haalbaarheid, mogelijke aansluiting bij andere maatregelen en bijkomende kosten meegewogen.

Uitgangspunten

De gemeente Leeuwarden erkent de intrinsieke waarde van dieren en hanteert bij haar dierenwelzijnsbeleid de volgende uitgangspunten:

- Er wordt minimaal voldaan aan wettelijke eisen en verplichtingen (basis op orde)
- De gemeente kan en wil niet alles regelen. Het moet aantoonbaar zijn dat een te treffen maatregel het welzijn van de doelsoort stimuleert.
- Afwegingen zijn passend bij de doelsoort en kunnen daardoor anders zijn voor gehouden dieren dan voor vrijlevende dieren. Vrijlevende dieren worden daarbij zoveel mogelijk met rust gelaten.
- Beheer is te allen tijde gericht op preventie. Het doden van vrijlevende dieren is alleen gerechtvaardigd als er sprake is van zeer ernstige schade of overlast (economisch of in het kader van de volksgezondheid, diergezondheid, biodiversiteit, voedselveiligheid of veiligheid in andere zin) en alternatieve, diervriendelijkere oplossingen niet voorhanden zijn. Dit is in lijn met beleid volgens de Omgevingswet en de Dierenbescherming.
- Bij situaties waarin menselijke belangen wringen met het welzijn van het dier, zal de gemeente belangen van het dier zwaar meewegen.



3. Wet- en regelgeving



Taken en verplichtingen betreffende de omgang met dieren en dierenwelzijn zijn deels beschreven in verschillende wetten waarbij de landelijke overheid dan wel de provincie het bevoegd gezag zijn. De gemeente Leeuwarden moet in haar beleid rekening houden met onderstaande wetten:

Wetten met betrekking tot gehouden dieren

De Wet dieren bestaat uit meerdere besluiten en regelingen waarin algemene regels staan beschreven over hoe dieren gehouden en verzorgd moeten worden. Handhaving van deze wet is een taak van een aantal landelijke instanties en de politie.

Het Burgerlijk Wetboek geeft dat een gemeente verplicht is om gevonden dieren (met een vermoedelijke eigenaar), 14 dagen te bewaren en te verzorgen. Hierna mogen dieren overgedragen worden om herplaatst te worden.

In het geval van huisontruimingen, arrestaties en gedwongen opname heeft de gemeente volgens de Algemene Wet Bestuursrecht een opvangplicht voor de betrokken huisdieren van maximaal 13 weken en is zij verantwoordelijk voor het vervoer naar een passende opvanglocatie. Na 13 weken mogen de dieren overgedragen en herplaatst worden.

Wetten met betrekking bescherming vrijlevende dieren

Er zijn verschillende (inter)nationale wetten die in het wild levende dieren beschermen. Niemand mag in het wild levende dieren onnodig verstoren. Als gewond of ziek moet hulp geboden worden. De Wet Natuurbescherming is inmiddels opgenomen in de Omgevingswet. Provincies leggen op basis hiervan het natuurbeleid vast, laten faunabeheerplannen opstellen en zorgen voor handhaving. Gemeenten dienen de opgestelde regels na te leven. Onderdeel hiervan is het informeren van bewoners en gebruikers, zodat ook zij hun zorgplicht kunnen nakomen.

Wetten met betrekking tot dieren in nood

Dode of zieke wilde dieren kunnen ziekteverwekkers met zich meedragen die zich kunnen verspreiden onder de andere daar levende dieren en mensen. De Wet op publieke gezondheid geeft aanleiding om het ophalen van kadavers uit het wild te regelen.
De Wet veiligheidsregio's omvat bepalingen over de brandweerzorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening. Tijdens incidenten en calamiteiten kan het welzijn van dieren in het geding komen. De Veiligheidsregio Fryslân heeft een regionaal crisisplan opgesteld en coördineert welke partij welke actie moet ondernemen. De gemeente Leeuwarden kan ingeschakeld worden om haar wettelijke taken met betrekking tot transport en opvang (wilde) dieren te vervullen.

Gemeentelijk instrumentarium: Omgevingsplan en APV

De Wet op de ruimtelijke ordening is inmiddels opgenomen in de Omgevingswet. Hiermee worden regels gesteld voor ruimtelijke inrichting van het land. De gemeente kan via het omgevingsplan sturen op voorwaarden waaraan de inrichting moet voldoen. De gemeente kan daarmee invloed uitoefenen op het dierenwelzijn (bijvoorbeeld door de planologische ruimte voor intensieve veehouderij te beperken).

Alhoewel rechtstreekse bevoegdheden om inwoners en gebruikers verplichtingen rondom dierenwelzijn op te leggen er nauwelijks zijn, kan een gemeente in een Algemene Plaatselijke Verordening (APV) aanvullende regels stellen voor openbare orde en veiligheid. Gemeenten kunnen bepalingen opnemen die een positieve impact op dierenwelzijn kunnen hebben. Bepalingen mogen uiteraard niet strijdig zijn met landelijke rechten en plichten. De gemeente Leeuwarden heeft in de APV een aantal bepalingen opgenomen die het welzijn van dieren waarborgen. Daarbij gaat het om een aanlijnplicht voor honden, een verbod op het oplaten van (wens)ballonnen en een verbod op het afsteken van carbid en vuurwerk rondom kinderboerderijen en dierenopvang de Wissel.



4. Gehouden dieren



Mensen houden dieren voor gezelschap, ter vermaak en voor voedsel. Eigenaren zijn zelf verantwoordelijk voor het naleven van de Wet dieren. Handhaving is een taak van een aantal landelijke instanties zoals de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA), de Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) en de (dieren)politie. De gemeente heeft ten opzichte van gehouden dieren geen wettelijk geformuleerde regulerende bevoegdheden, controlerende of handhavende taken. Om het welzijn van gehouden dieren te stimuleren kan de gemeente diverse maatregelen faciliteren.

Huis- en hobbydieren

Hondenbeleid

Mens en dier delen de openbare ruimte en het is daarom van belang dat er binnen de stad genoeg plek is om zowel het welzijn van de mens als het welzijn van het dier te waarborgen.

Honden hebben een grote invloed op de openbare ruimte. Om verstoring, opjaging en doodbijten van andere dieren door honden tegen te gaan is er in de APV (artikel 2.57 & 2.59) een aanlijnplicht opgenomen. De eigenaar of houder van een hinderlijke of gevaarlijke hond kan bovendien een muilkorfgebod of locatieverbod opgelegd worden. Handhaving wordt uitgevoerd door Stadstoezicht.

Om tegemoet te komen aan de behoefte van honden om vrij te kunnen rennen en spelen zijn er 57 losloopgebieden en een aantal hondenstranden ingericht.

Hondeneigenaren kunnen informatie vinden via de gemeentelijke website en ontvangen brieven en magazines met spelregels, weetjes en uitleg over wat er dat jaar door de gemeente is gedaan en wat er komend jaar op de planning staat. De gemeente voert aansluitend campagnes en educatieve programma's uit.

Chippen van huisdieren

Huisdieren kunnen kwijtraken en gaan zwerven. Zwerven en de opvang in een asiel kan het welzijn van het dier (en de eigenaar) schaden. Het aanbrengen van een chip helpt om eigenaren op te sporen en zo opvangtijd te verkorten en opvangkosten te beperken. Stichting Amivedi registreerde bijvoorbeeld in 2021 dat gechipte katten in 75% van de gevallen werden herenigd met hun eigenaar. Van de niet-gechipte katten was dit maar 44%. Alleen het chippen van honden is verplicht. Dierenopvang de Wissel geeft echter aan dat zij nog regelmatig honden zonder chip aantreffen. Een deel van de eigenaren laat hun huisdier niet chippen vanuit financiële overwegingen.

Aanvullende maatregel: ondersteunen van chipacties

De gemeente Leeuwarden kan ervoor kiezen om Dierenopvang de Wissel financieel te ondersteunen bij het intensiveren van chipacties (huisdier laten chippen voor een gereduceerde prijs). Een kortere opvangtijd vermindert stress bij de dieren (en het baasje) en beperkt de opvangkosten. Doordat een chip te koppelen is aan een eigenaar, kan het chippen van dieren mogelijk ook het dumpen van dieren tegengaan.

Ondersteuning huisdieren van minima

Uit cijfers blijkt dat bijna de helft van de Nederlandse huishoudens een of meer huisdieren heeft: 18% heeft een hond en 23% één of meerdere katten. Een deel van deze baasjes heeft het financieel niet ruim. Door de stijgende kosten van energie en boodschappen zal het aantal minima huishoudens de komende jaren toenemen. Zij trekken vaak in een laat



stadium of soms zelfs niet aan de bel als ze bijvoorbeeld de dierenarts niet meer kunnen betalen. Het gevolg is dat huisdieren niet de juiste medische zorg ontvangen, soms gedumpt worden of naar een opvangcentrum worden gebracht. Vanuit het oogpunt van dierenwelzijn is het van belang dat huisdieren altijd de beschikking hebben over de noodzakelijke zorg. Voor huishoudens met een minimuminkomen mag een gebrek aan financiële middelen geen reden zijn om een dierenarts niet of te laat te consulteren.

Aanvullende maatregel: ondersteunen minima

Leeuwarden is de Friese gemeente met relatief de meeste personen in armoede: 1 op de 7 inwoners woont in een huishouden met een inkomen <125%. De gemeente kan huishoudens met lage inkomens actiever informeren over de mogelijkheden om hun huisdier te verzorgen.



Dieren voor vertoning en evenementen

In de media zijn geregeld berichten te lezen die de maatschappelijke discussie over de inzet van dieren voor sport, ontspanning, traditie en vermaak weergeven. Het beoefenen van een activiteit met dieren kan voor mensen van toegevoegde waarde zijn, maar is niet altijd in het belang van het welzijn van dieren.
De gemeente heeft geen wettelijke taken en bevoegdheden met betrekking tot dieren voor vertoning en evenementen, maar kan via de cirkel van betrokkenheid dierenwelzijn positief beïnvloeden.

Eigen activiteiten

De gemeente Leeuwarden kiest ervoor om bij bijeenkomsten en evenementen die door haarzelf worden georganiseerd geen dieren in te zetten.

Vergunningen voor evenementen

Gemeenten hebben vooralsnog geen autonome bevoegdheden om voorwaarden te stellen op het gebied van dierenwelzijn bij de verstrekking van een evenementenvergunning aan derden. Ook een APV geeft juridisch geen ruimte om aanvullende dierenwelzijnsvoorwaarden op te nemen. Een APV mag namelijk alleen regels op het gebied van openbare orde en veiligheid bevatten.

Een gemeente mag een vergunning voor een evenement wel weigeren op basis van de Wet Dieren in de volgende specifieke gevallen:

- Bij het evenement worden dieren als prijs, beloning of gift uitgereikt
- Het evenement betreft een dierengevecht
- Tijdens het evenement loopt het dier onnodige pijn/letsel op
- Er worden wilde zoogdieren ingezet tijdens het evenement

De gemeente bevordert het dierenwelzijn tijdens evenementen verder door in haar "criteria en handleiding draaiboek voor evenementen" de aanvrager actief te bevragen over mogelijke inzet van dieren. Tijdens een vervolggesprek kan aan de hand van de drie V's (Vervanging, Vermindering en Verfijning) hulp en ondersteuning worden geboden om het inzetten van dieren te beperken dan wel het welzijn van de dieren tijdens het evenement te bewaken.

- Vervanging: kan het dier worden vervangen?
- Vermindering: is het mogelijk om het aantal dieren, de duur van de activiteit of de frequentie te verminderen?
- Verfijning: is het mogelijk het diergebruik zodanig te verfijnen dat de activiteit minder inbreuk maakt op de integriteit en het welzijn van het dier?

De NVWA heeft uiteindelijk de toezichthoudende en handhavende functie.

Dierenwelzijnsplan

Het is de taak van de overheid om belangen van het dier af te wegen tegen die van de mens of anderszins. Bij invulling van open normen in de Wet Dieren wordt aangestuurd op zelfregulering.

De overheid onderstreept het advies van de Raad voor DierAangelegenheden (RDA) dat alle sectororganisaties een dierenwelzijnsplan opstellen waarin een aantal leidende principes worden verwerkt, zodat een dierwaardige inzet kan worden gerealiseerd. Verenigingen en ondernemers binnen de sector kunnen vervolgens regelementen opstellen om het betreffende dierenwelzijnsplan in hun praktijk te verankeren.

Aanvullende maatregel: ondersteuning bij opstellen dierenwelzijnsplan

De gemeente kan dierenwelzijn intern en extern agenderen. Zij kan organisaties, verenigingen en ondernemers die binnen haar grenzen met dieren werken attenderen op het RDA advies en fte beschikbaar stellen om ondersteuning te bieden bij het opstellen en verankeren van een dierenwelzijnsplan. De NVWA heeft uiteindelijk de toezichthoudende en handhavende functie.





Aanvullende maatregel: planologische kaders voor schuilstallen
De huidige provinciale verordening staat alleen schuilstallen toe voor hobbymatig gehouden vee.
In overleg met de provincie kan worden onderzocht of de gemeente planologische kaders kan formuleren om binnen bepaalde randvoorwaarden schuilstallen voor veehouderijen toe te staan.

Landbouwhuisdieren

Landbouwhuisdieren zijn (bedrijfsmatig) gehouden dieren, zoals runderen, varkens, schapen, paarden, kippen en geiten. De gemeente heeft geen rechtstreekse wettelijk bevoegdheid op het gebied van het houden van landbouwhuisdieren. Deze ligt op basis van de Wet dieren_bij het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). Toezicht en handhaving loopt via de Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn (LID) en de NVWA. Indirect stimuleert de gemeente wel mogelijkheden die het welzijn van dieren in deze sector bevordert.

Omheining

Artikel 2.62 van de APV verplicht eigenaren van landbouwhuisdieren op terreinen die niet van de weg zijn afgescheiden te zorgen voor goede omheining zodat de dieren niet de weg op kunnen.

Schuilstallen

In grote delen van de gemeente Leeuwarden is het open landschap een belangrijke waarde. Dit open landschap wordt beschermd via het Omgevingsplan en de provinciale verordening. Maar het aanbieden van schuilgelegenheden tegen langdurige regen, een flinke hagelbui en de brandende zon draagt bij aan dierenwelzijn

Beperking toename intensieve veehouderij

Intensieve veehouderij heeft negatieve effecten op het milieu, maar ook op het welzijn van de gehouden dieren. Via het omgevingsplan wordt de toename van nieuwe intensieve kippen-, varkens, en melkveehouderijen afgeremd. In samenspraak met betrokken partijen wordt de transitie naar een toekomstbestendige leefomgeving voor mens, dier en plant ingezet.

Eigen inkoopbeleid

De gemeente Leeuwarden geeft het goede voorbeeld in haar eigen consumptiegedrag door duurzame en diervriendelijke opties te prefereren. De gemeente hanteert de stelregel dat bij bestelde maaltijden altijd een vegetarische optie beschikbaar is



5. Vrijlevende dieren



Onder vrijlevende dieren verstaan we alle diersoorten die niet gehouden worden en zich -in principe- vrij kunnen verplaatsen. Ze zijn onderdeel van het leven in de dorpen en de stad en spelen een belangrijke rol in het ecosysteem dat ons voorziet in onder andere voedsel, verkoeling en recreatie. Deze dieren kunnen in de problemen raken, verzwakken, lijden en sterven, al dan niet door toedoen van predatoren. Dat is onderdeel van hun levenscyclus. Ingrijpen is niet altijd nodig of wenselijk.

Bescherming van vrijlevende soorten is vastgelegd in de Omgevingswet. Gemeenten hebben als grondeigenaar en beheerder van de openbare ruimte bevoegdheden met betrekking tot overlast veroorzakende dieren, jacht en visserij. De gemeente Leeuwarden hanteert daarbij het uitgangspunt dat vrijlevende dieren in hun natuurlijke situaties zoveel mogelijk met rust gelaten moeten worden. Ze hanteert een “nee, tenzij” beleid waarbij het doden van deze dieren alleen (tijdelijk) gerechtvaardigd is als er sprake is van zeer ernstige schade of overlast (economisch of in het kader van de volksgezondheid, diergezondheid, biodiversiteit, voedselveiligheid of veiligheid in andere zin) en alternatieve, diervriendelijkere oplossingen niet voorhanden zijn. Aan elke beslissing gaat een nauwkeurig afwegingsproces vooraf en wordt gehandeld aan de hand van duidelijke afspraken.

Soortenbescherming en biodiversiteit

De gemeente heeft veel invloed op de inrichting en het beheer van de openbare ruimte en op gebiedsontwikkelingen die spelen in de gemeente. Het Beleidskader biodiversiteit en de Uitvoeringsagenda biodiversiteit schetsen kaders

en geven handvatten om de 5V's (voedsel, voortplantingsmogelijkheden, veiligheid, variatie en verbindingen) voor vrijlevende dieren te stimuleren en te borgen.

Diervriendelijk beheer: gedragscodes, soortenmanagementplannen en vergunningen

Om wilde dieren te beschermen tijdens werkzaamheden in de openbare ruimte volgt de gemeente Leeuwarden wettelijk goedgekeurde gedragscodes (gedragscode soortenbescherming gemeenten Stadswerk, gedragscode voor Unie van Waterschappen, gedragscode soortenbescherming bosbeheer). Hierin staat precies beschreven welke werkwijze er gehanteerd moet worden om soorten en hun leefgebied zo min mogelijk te verstoren of te beschadigen. Door het gebruik van soortenmanagementplannen wordt onontkoombare verstoring gecompenseerd zodat negatieve impact op de populatie als geheel voorkomen wordt.



Voor onkruidbestrijding worden middelen gebruikt die niet schadelijk zijn voor dieren. Bij het maaien, hekkelen en baggeren wordt rekening gehouden met de broedtijd van (water) vogels en de paaitijd van vissen. Dit betekent niet dat er tijdens het broedseizoen geen werkzaamheden kunnen plaatsvinden, maar dat er dan onderzoek moet worden gedaan en randvoorwaarden in acht moeten worden genomen.

Bij het beoordelen van vergunningsaanvragen door derden toetst de gemeente op het naleven van natuurbescherming zoals beschreven in de Omgevingswet.

Biotoopontwikkeling en faunavoorzieningen

De gemeente zet zich actief in om leefgebied te behouden dan wel te creëren. Met het ondertekenen van de intentieverklaring weidevogels Wergea-Warten-Grou in 2017 legt de gemeente Leeuwarden, in samenwerking met andere overheden en organisaties, zich toe op het versterken van weidevogelgebieden en de connecties daartussen. Inrichting en het beheer worden op orde gebracht en predatorwerende maatregelen worden getroffen.

Op verschillende plekken in de gemeente komen reeën voor. De gemeente voorziet in faunavoorzieningen zoals houtstapels die als dekking gebruikt kunnen worden, uittreedplaatsen die het oversteken van vaarten makkelijker maken en plaatsing van borden en reflectoren die de kans op aanrijdingen kunnen verminderen.

Om verstoring van en aanvallen op reeën en hun jongen te voorkomen, attendeert de gemeente hondenbezitters op de aanlijnplicht gedurende het broedseizoen. Inwoners worden geïnformeerd over wat wel en juist niet te doen als zij een reekalf aantreffen.

De gemeente Leeuwarden zet zich ook actief in voor natuurinclusief bouwen en de aanleg van faunavoorzieningen door bijvoorbeeld het plaatsen van vleermuis-, en vogelverblijven, door het aanleggen van broeihopen voor ringslangen, en door constructie van wanden voor oeverzwaluwen en van faunapassages onder wegen en bruggen voor zoogdieren, reptielen en amfibieën.

Verwilderde katten

Een deel van de zwervende katten heeft geen eigenaar. Voor deze verwilderde katten is niemand aansprakelijk. De schattingen van het aantal verwilderde katten in Nederland lopen uiteen van 135.000 tot 1.200.000. Onderzoek door van Hogeschool Hall Larenstein toont aan dat loslopende katten jaarlijks veel prooidieren doden, 14-24 per huiskat en 120 per verwilderde kat. Alhoewel dit de meeste vogelpopulaties niet bedreigt, kan predatie en verstoring wel een drukfactor zijn bij grondbroedende weidevogels.

Aanvullende maatregel: ondersteunen van TNR-vangacties

Een oplossingsrichting om het aantal verwilderde katten terug te dringen, is het stimuleren van de TNR-methode (Trap=vangen, Neuter=onvruchtbaar maken, Return/Relocate=(terug)plaatsen). Deze methode vindt breed draagvlak bij overheden en dierenwelzijnsorganisaties en wordt al in meerdere provincies uitgevoerd (ook in Friesland). Het is een diervriendelijk alternatief voor afschieten van zwerfkatten zoals nu nog in Friesland is toegestaan. Gevangen katten krijgen bovendien welzijnsverbeterende behandelingen zoals vaccinaties en een deel van de katten kan enigszins gesocialiseerd en geplaatst worden bij een eigenaar (veelal als schuurkat). TNR-vangacties zorgen dus voor minder overlast, minder predatie van (weide) vogels en een verbeterd dierenwelzijn.

Dierenopvang de Wissel voert op eigen initiatief en met eigen middelen enkele TNR-vangacties per jaar uit. De gemeente Leeuwarden kan door financiële ondersteuning de inzet van TNR-vangacties binnen de gemeente Leeuwarden intensiveren.

Verbod (wens)ballonnen

Resten van ballonnen in de natuur zijn gevaarlijk, omdat dieren verstrikt kunnen raken in de sierlinten en afsluiters en daardoor geen voedsel meer kunnen zoeken. Dieren kunnen ballonresten ook voor voedsel aanzien en het opeten waardoor soms de maag en darm verstoppen en ze sterven van de honger. Het te vroeg neerkomen van een wensballon kan bovendien leiden tot (natuur)brand. De gemeente Leeuwarden verbiedt hierom in de APV (artikel 4.9a) het oplaten van (wens) ballonnen in de open lucht.

Vuurwerk-/carbidvrije zones

Vuurwerk en het schieten van carbid veroorzaakt tijdens de jaarwisseling angst en stress bij huisdieren én wilde dieren. Vooral het geluid is angstaanjagend voor dieren, omdat hun gehoor veel gevoeliger is dan dat van de mens. Een dier reageert vanuit zijn natuurlijke gedrag en instinct op wat het ziet, ruikt en hoort. Vluchtgedrag



kan leiden tot aanrijdingen. En vogels vliegen in blinde paniek tegen ramen, hoogspanningskabels en andere hoge obstakels aan, vaak met de dood tot gevolg.

De gemeente hanteert hierom via de APV (artikel 2.73a) vuurwerkvrije zones bij kinderboerderijen, en dierenasiel de Wissel. Bij het verlenen van vergunningen voor carbidschieten wordt expliciet meegedeeld dat er geen handelingen verricht mogen worden die gevaar kunnen opleveren voor dieren in en om het schietgebied. Schieten mag alleen op een afstand van tenminste 75 meter van woonbebouwing en op een afstand van tenminste 300 meter van in gebruik zijnde voorzieningen voor het houden van dieren.

Verbod op het voeren van vogels in de openbare ruimte

De gemeente verbiedt via de APV (artikel 2.63) het voeren van vogels zoals duiven en ganzen. Het verbod is in eerste instantie gericht op het tegengaan van overlast voor omwonenden (geluid, poep), maar dierenwelzijn speelt hier ook een rol. Het voeren van dieren wordt vaak gedaan vanuit een goede intentie, maar verkeerd voer kan leiden tot maag- en darmproblemen bij de vogels. En door het voeren verliezen dieren hun natuurlijke schuwheid en scholen ze vaker samen, waardoor bijvoorbeeld het risico op bijvoorbeeld aanrijdingen toeneemt.

Overlast door vrijlevende dieren

Overlast is bij uitstek een subjectief begrip. Waar de een veel hinder ondervindt, heeft de ander nauwelijks last. Door het verdwijnen en versnipperen van leefgebied en doordat sommige diersoorten zich steeds beter aanpassen aan leven in de stad, komen mens en dier elkaar steeds vaker tegen. Dit leidt tot een spanning tussen (het genieten van) de aanwezigheid van vrijlevende dieren en het ervaren van overlast (geluid, poep, schade).

Bij het bestrijden van overlast gaat het vooral over het beheersen ervan. De gemeente laat het recht van het dier om “er te zijn” zwaar meewegen in haar afwegingen. De gemeente adviseert haar inwoners over hoe zij (het ervaren van) overlast kunnen verminderen. Als actieve bestrijding noodzakelijk is, wint de gemeente advies in bij experts zoals het Kennis- en Adviescentrum Dierplagen en de Dierenbescherming. Er wordt geen gebruik gemaakt van chemische middelen. En regelgeving rondom diverse IPM (Integrated Pest Management) wordt nageleefd.

Exoten

Planten, dieren of andere organismen die van nature niet in Nederland voorkomen, kunnen schadelijk zijn voor de natuur. Populaties van soorten genoemd op de Unielijst Invasieve Exoten moeten (als mogelijk) opgespoord en verwijderd worden, maar minimaal zodanig beheerd worden dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen. Diervriendelijkheid van de bestrijdingsmethode wordt meegewogen in het plan van aanpak.

Roeken

De roek en zijn nest zijn jaarrond beschermd. Vanaf 2010 geven de inwoners van de gemeente Leeuwarden aan dusdanig last te hebben van roeken (vervuiling en lawaai), dat de gemeente bij de provincie een ontheffing heeft aangevraagd om de roek op overlastlocaties tussen januari en mei te mogen verstoren. We gaan daarbij zorgvuldig te werk.

Voor het vaststellen van een overlastlocatie moeten er meldingen van meerdere omwonenden bij de gemeente binnen zijn gekomen. De gemeente stelt vast om hoeveel roeken(nesten) het gaat, wat de afstand is tot de gevels, welke type overlast (bv geluid/poep) er aan de orde is etc. Ook wordt bekeken welke mogelijkheden er zijn om op die plek de overlast te verminderen (maatwerk). Het doden van roeken door middel van jacht behoort niet tot de mogelijkheden. Zodra een eerste ei gesignaleerd wordt, stopt de verjaging en/of nestverwijdering.

Om de roekenpopulatie in stand te houden, wordt de voortplanting op andere locaties niet verstoord. Dit zijn gedoog- en beheerlocaties. Volgens onderzoek in 2023 door Sovon is er in de provincie Fryslân sprake van een licht stijgende populatietrend. Dit suggereert dat het gevoerde roekenbeleid de populaties niet negatief beïnvloedt.

Het verjagen met geluid kan andere aanwezige (vogel)soorten (tijdelijk) verstoren. Dit is spijtig, maar kan slecht voorkomen worden. Er wordt wel voor gewaakt dat knalpistolen pas worden ingezet als de roeken op die locatie nestelgedrag vertonen en niet eerder.

De provincie ontvangt elk jaar een rapportage en kan besluiten een beheermaatregel stop te zetten, een nieuw aangevraagde verjaaglocatie te weigeren en/of de ontheffing in te trekken.



Kauwen/meeuwen

Kauwen en meeuwen zijn opportunisten: ze eten wat ze krijgen kunnen. Het goed omgaan met ons afval, het niet voeren en het voorkomen van nestplaatsen in woningen zal bijdragen aan het voorkomen van onnodige overlast voor mens en dier. Verjagen van kauwen op overlast gevende plaatsen wordt niet als structurele oplossing gezien. Ze zullen een andere locatie zoeken met als gevolg dat de overlast door verjaging enkel verplaatst wordt of op een gegeven moment weer op de oude locatie terugkomt. De gemeente Leeuwarden treft geen maatregelen om kauwen en meeuwen te verjagen. Wel informeert en adviseert zijn bewoners om acceptatie en voorkomen van overlast te stimuleren.

Boerenganzen

In sommige gevallen, zoals in de Vrijheidswijk, leidt de aanwezigheid van een grote groep boerenganzen tot een conflict tussen welzijn van mens en dier. Het welzijn van bewoners wordt negatief beïnvloedt door poep en geluid. Het welzijn van de ganzen wordt negatief beïnvloedt doordat ze (verkeerd) gevoerd worden en het risico lopen om aangereden te worden (de groep steekt regelmatig de weg over tijdens hun verplaatsingen in de wijk).

In dit specifieke geval kiest de gemeente Leeuwarden ervoor om deze lokale populatie actief te beheren door het aantal ganzeneieren te beperken. Zodra de eieren gelegd zijn, worden er door een medewerker van de vogelopvang Leeuwarden per nest een aantal eieren weggenomen. Om stress bij de ouderganzen te beperken, worden er 2 ‘a 3 eieren per nest achtergelaten. Niet al deze eieren komen uit. En een deel van de kuikens overlijdt alsnog door ziekte en predatie. Zo probeert de gemeente op een zo diervriendelijk als mogelijke wijze de omvang van de groep te beperken. De beschreven werkwijze wordt aangeraden door Stichting Akka’s Ganzenparadijs en Vogelopvang Leeuwarden.



Om het voeren van de ganzen tegen te gaan, informeert de gemeente (in samenwerking met coöperatie Elkien) de bewoners over de nadelen hiervan. De APV vermeld een voerverbod van vogels in de openbare ruimte, waardoor, indien nodig, op het voeren van ganzen gehandhaafd kan worden.

Ratten

Ratten kunnen vanuit het oogpunt op volksgezondheid bestreden worden. Een gemeente vrij van ratten is niet het doel. Bij de bestrijding van ratten is het van belang dat een plaag wordt voorkomen. De gemeente Leeuwarden bestrijdt enkel bij gemeentelijke gebouwen. Bestrijding wordt door een bevoegd bedrijf gedaan dat werkt volgens de geldende regelgeving. Derden dienen zelf een bestrijder in de hand te nemen. Communicatie is belangrijk: bewoners moeten worden gemotiveerd om bijvoorbeeld geen voedsel te laten liggen in de openbare ruimte en afval goed weg te gooien.

Wespen en hoornaars

Verzoeken voor het bestrijden van een nest komen regelmatig bij de gemeente binnen. Wespen en hoornaars zijn echter nuttige dieren die in de natuur zorgen voor bestuiving en eten insecten waar mensen “last van hebben” zoals muggen en vliegen. Om deze reden worden wespennesten niet bestreden, tenzij deze een direct gevaar voor de omgeving oplevert, zoals in een speeltuin of op een zwemstrand.

Eikenprocessierups

De eikenprocessierups is, anders dan veel mensen denken, een inheemse diersoort van Nederland. De brandharen van de rupsen kunnen voor klachten zorgen, zoals jeuk, huiduitslag, irritatie aan de ogen en luchtwegen. Ook honden, katten, en landbouwhuisdieren kunnen deze klachten krijgen.

De gemeente werkt mee aan een monitoringsonderzoek met feromoonvallen. Hieruit blijkt dat de huidige curatieve bestrijdingsstrategie (plaatsen van nestkasten voor vogels (natuurlijke vijand) en wegzuigen van nesten) succesvol is.

De eikenprocessierups en vlinder hebben ook hun plek in de voedselketen. Niet alleen eten vogels zoals koolmezen van de rups, sluipvliegen en sluipwespen gebruiken de rups om hun eitjes in af te zetten. En dieren zoals vleermuizen eten de vlinders. Om het welzijn van de soort en zijn voedselketen te ontzien, vindt bestrijding enkel plaats op locaties zoals rondom scholen, ziekenhuizen, sportvelden en evenementterreinen. Een veelgebruikte techniek is om rupsen op te zuigen en vervolgens te verbranden. De gemeente zet echter in op meer diervriendelijkere methoden. Ook werkt de gemeente actief mee aan onderzoek naar de effectiviteit van nog minder invasieve methoden zoals feromoonverwarring.



Visserij

Beroepsvisserij en hengelsport is in de Visserijwet geregeld. De gemeente Leeuwarden verhuurt visrecht aan:

- de Friese Bond van Binnenvissers (aal/paling);
- Sportvisserij Fryslân (schubvis);
- Hengelsportvereniging Fryslân (schubvis).

Vislocaties en geldende voorwaarden zijn opgenomen in de overeenkomsten en zijn op te zoeken via de online Visplanner. Dierenwelzijnsaspecten zoals beschreven in verschillende wetten (zie H3) moeten nageleefd worden. Voor verdere borging van dierenwelzijn heeft de gemeente vastgelegd in haar overeenkomsten dat:

- Actief aandacht wordt besteed aan zo verantwoord mogelijk omgaan met de vissen.
- Vissen met lood wordt tegengegaan.
- Er wordt ingezet op een duurzame, verantwoorde visstand waarbij uitzet van vis alleen plaatsvindt na goedkeuring door de gemeente.



- Nachtvissen niet overal wordt toegestaan om verstoring van andere aanwezige dieren te beperken.
- Ondersteuning wordt geboden bij calamiteiten zoals bij botulisme en extreme weersomstandigheden.

Huurders helpen ook bij het tegengaan en opruimen van zwerfafval en bij het bestrijden van invasieve soorten zoals waternavel, watercrassula en verschillende soorten veder- en fonteinkruid.

Jacht en schadebestrijding

Jacht is *het bemachtigen, opzettelijk doden of met het oog daarop opsporen van wild, of een poging daartoe doen, zonder enige onderbouwing van schade of (verkeers) veiligheid.* De wet beschrijft wie mag jagen, wanneer, op welke soorten en met welke middelen dit is toegestaan.

De gemeente Leeuwarden bedrijft zelf geen jacht, maar heeft als grondeigenaar de wettelijke bevoegdheid om jachtrechten uit te geven. De gemeente Leeuwarden staat recreatieve jacht op gemeentegrond niet toe, ook niet op vrijgestelde soorten zoals de haas, fazant, wilde eend, konijn en houtduif. Jacht op ouderdieren kan jongen alleen achterlaten, dieren zijn niet altijd direct gedood, en jacht kan onrust onder bejaagde en niet bejaagde soorten veroorzaken. De gemeente vindt het belangrijk dat vrijlevende dieren zo veel mogelijk met rust gelaten worden om hun welzijn zo goed mogelijk te waarborgen.

De gemeente gebruikt de bevoegdheid om jagers in te zetten ALLEEN om de balans in een faunapopulatie te herstellen, om zieke of gewonde dieren uit hun lijden te verlossen of als dieren een gevaar voor mensen of andere dieren vormen (schadebestrijding).

6. Dieren in nood



Om dieren in nood zo snel mogelijk de juiste hulp te bieden, heeft de gemeente afspraken met andere partijen gemaakt, waaronder:

1. Stichting Dierenopvang en Dierenambulance de Wissel
2. Vogelopvang Leeuwarden
3. Vogelasiel De Fûgelhelling
4. Politie Leeuwarden
5. It Wetterskip Fryslân
6. Wildbeheereenheden

Zwerfdieren en afstandsdieren

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om zwerfdieren (dieren met een vermoedelijke eigenaar), 14 dagen op te vangen en te verzorgen. Een dier dat als gevolg van bijvoorbeeld een huisontruiming opvang nodig heeft, moet door de gemeente maximaal 13 weken opgevangen worden.

De gemeente Leeuwarden belegt deze taken bij Stichting Dierenopvang en Dierenambulance de Wissel. Huisdieren die door ziekte of overlijden van de eigenaar slecht of niet meer verzorgd kunnen worden, kunnen ook door de Wissel opgevangen en herplaatst worden.

Naast een onkostenvergoeding voor vervoer en opvang, ondersteunt de gemeente de Stichting met een jaarlijkse financiële bijdrage ten behoeve van coördinerende taken en scholing.

Hulpbehoevende vrijlevende dieren

De zorg voor vrijlevende dieren is niet de taak van één overheidsinstantie, maar van ons allemaal. Dat betekent in eerste instantie natuurlijk dat we proberen te voorkomen dat een dier gewond raakt of ziek wordt. In tweede instantie betekent dat hulp bieden als dat nodig is.

Aanvullende maatregel: structurele ondersteuning Fûgelhelling
Dieren kunnen hulpbehoevend raken door menselijk handelen (bijvoorbeeld olieslachtoffers of verstrikte of aangereden dieren) of door ziekten (bijvoorbeeld door botulisme of vogelgriep). Dieren aangetroffen in de gemeente Leeuwarden kunnen voor opvang en behandeling naar Wildopvang Noord-Nederland "De Fûgelhelling" gebracht worden. Herstelde dieren worden uitgezet in een voor hen geschikte leefomgeving.

De gemeente kan invulling geven aan haar wettelijke zorgplicht voor hulpbehoevende vrijlevende dieren door Wildopvang Noord-Nederland "De Fûgelhelling" te ondersteunen met een jaarlijkse financiële bijdrage.

Aanvullende maatregel: onnodig lijden voorkomen
In gevallen waarbij een vrijlevend dier dusdanig ziek of gewond is dat het ondraaglijk lijdt, kan de gemeente een dierenarts toestaan om, op kosten van de gemeente, het dier te euthanaseren. Dit om onnodig lijden te voorkomen.

Vissen en aanhoudend warm weer

Aanhoudend warm weer kan zorgen voor een stijgende watertemperatuur en dalend zuurstofgehalte. Vissen raken daardoor in de problemen. In zulke gevallen overlegt de gemeente met Wetterskip Fryslân, sportvisserij Fryslân en de lokale visverenigingen. Indien nodig worden er op specifieke locaties tijdelijk (zuurstof)pompen geplaatst. Vissers worden opgeroepen tijdens deze periodes geen hengel uit te gooien.

Incidenten en calamiteiten

Tijdens incidenten en calamiteiten kan het welzijn van dieren in het geding komen. In naleving van de Wet veiligheidsregio's (Wvr) heeft Veiligheidsregio Fryslân heeft een regionaal crisisplan opgesteld.

De gemeente Leeuwarden kan bij de uitvoering hiervan ingeschakeld worden om haar wettelijke taken met betrekking tot transport en opvang van dieren te vervullen.

Dierenmishandeling en andere incidenten met dieren

De gemeente heeft geen mandaat om actief te controleren op dierenmishandeling. Als medewerkers melding krijgen van of stuiten op (vermoedelijke) dierenmishandeling, verwijst de gemeente door of neemt zij zelf contact op met de dierenambulance of het landelijk meldpunt 114 (dierenpolitie). Zij schakelen de juiste controlerende dan wel handhavende instantie in.

Vanuit Veilig Thuis is waar nodig contact met de dierenbescherming of dierenambulance. De professionals bij Veilig Thuis en gebiedsteams krijgen in hun opleiding en deskundigheidsbevordering mee dat dierenmishandeling een signaal is voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling.

7. Communicatie en educatie

Dierenwelzijn krijgt de laatste jaren steeds meer aandacht. Dit komt terug in de beleidsvorming en in de urgentie om aan dit thema in de praktijk voldoende aandacht te besteden. Communicatie en educatie kunnen worden ingezet inwoners te informeren en te ondersteunen.

Eigen organisatie

De gemeente Leeuwarden onderhoudt actief contact met andere overheden en organisaties die verbonden zijn aan dierenwelzijn. Bij het maken van afwegingen wordt waar nodig gebruik gemaakt van stappenplannen en afwegingskaders. Door middel van overleg en afstemming met stakeholders stimuleert de gemeente maatregelen ter bevordering van dierenwelzijn. Dit kunnen maatregelen zijn die vallen binnen de cirkel van controle, de cirkel van invloed dan wel de cirkel van betrokkenheid.

Medewerkers worden geïnformeerd over dierenwelzijn en getraind om handelingen met nadelige gevolgen voor dieren te voorkomen. Ook worden zij voorgelicht over hoe hulpbehoevende dieren te herkennen en wat wel of juist niet te doen om de juiste hulp te bieden.

De gemeente wint actief kennis in bij landelijke en regionale organisaties en experts. Via Diervizier, een breed samenwerkingsverband van grote en kleine gemeenten, het ministerie van LNV, dierenwelzijnsorganisaties en kennisinstellingen krijgt en geeft zij handvatten om effectiever en zorgvuldiger te reageren op vragen over het welzijn van dieren.

Informeren van inwoners en gebruikers

De zorgplicht voor dieren geldt voor iedereen, maar niet iedereen heeft dezelfde verantwoordelijkheden en taken. Van iedere inwoner wordt verwacht dat hij of zij dieren op de juiste manier verzorgt (verantwoord houderschap) en/of hulpverleent aan een hulpbehoevend dier. Maar hoe weet een inwoner wat de juiste zorg is, wanneer een dier hulpbehoevend is en wat er dan wel of juist niet moet gebeuren? De gemeentelijke website biedt enkele handvatten en inwoners kunnen telefonisch of per email advies inwinnen.

Aanvullende maatregel: actief informeren van inwoners en gebruikers

Gemeenten, inwoners, dierenwelzijnsorganisaties en andere stakeholders zien voor zichzelf een rol om haar inwoners actiever en uitvoeriger te informeren en te ondersteunen. De gemeente onderzoekt op welke wijze actief en effectief gecommuniceerd kan worden over dierenwelzijn. Binnen en buiten de organisatie wordt verkend aan welke informatie behoefte is en welke middelen zich hiervoor lenen. Digitale kanalen, lokale media, ondersteunen campagnes van dierenwelzijnsorganisaties, educatieve programma's met scholen en een dierenwelzijnsmarkt behoren tot de mogelijkheden.

Bewonersinitiatief

Bewoners kunnen ideeën ter bevordering van dierenwelzijn indienen als bewonersinitiatief. Hierbij werken de bewoners de plannen uit, inventariseren ze het draagvlak en organiseren zij de financiële dekking. De gemeente ondersteunt met advies, met materialen of in de uitvoering.

8. Financiën



Financiële middelen beschikbaar voor het huidige dierenwelzijnsbeleid van de gemeente Leeuwarden zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Huidige financiële middelen dierenwelzijnsbeleid

Omschrijving	Jaarlijkse kosten
Vervoer dode/gewonde dieren, zwerfdieren, afstandsdieren door dierenambulance de Wissel*	€ 26.000
Opvang zwerfdieren en afstandsdieren door dierenopvang de Wissel*	€ 119.000
Bijdrage coördinerende taken Dierenopvang en -ambulance de Wissel	€ 6.000
Totaal (€/j)	**€ 151.500**

** bij deze kostenpost is sprake van een jaarlijkse indexatie*

Intensivering van het huidige dierenwelzijnsbeleid vraagt structureel de volgende financiële middelen:

Mogelijkheden ter intensivering

Omschrijving	Jaarlijkse kosten
Bijdrage Wildopvang Noord-Nederland "De Fûgelhelling" *	€ 11.000
Bijdrage TNR-vangacties door dierenopvang de Wissel	€ 3.000
Bijdrage Chipactie huisdieren door dierenopvang de Wissel	€ 3.000
Vergoeding kosten euthanasie vrijlevende dieren	€ 3.000
Actief informeren over dierenwelzijn	€ 5.000
Totaal (€/j)	**€ 25.000**

* bij deze kostenpost is sprake van een jaarlijkse indexatie

Gemeente Leeuwarden